

13.10.2020

Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Asia: K 1/2020 Hallituksen vuosikertomus

VVC:n asiantuntijalausunto

Eduskunnan tarkastusvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriön valtiovarain controller -toiminnolta asiantuntijalausuntoa liittyen eduskunnan kannanottoon riskienhallinnan järjestämisestä. Kannanotossa todetaan: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin valtion riskienhallinnan parantamiseksi ja määrittelee vuoden 2020 loppuun mennessä valtioneuvostotasoiseen, hallinnonalatasoiseen ja virastotasoiseen riskienhallintaan yhteensopivat ja toimivat menettelytavat sekä määrittää asiassa vastuuministeriöt ja muut vastuusuhteet.”

Raportti riskienhallinnan järjestämisen tilasta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunta toteutti kesällä 2019 riskienhallintaa koskevan kyselyn. Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa annettujen riskienhallintaan liittyvien suositusten toimeenpanoa sekä riskienhallinnan järjestämisen nykytila valtion virastoissa, rahastoissa ja liikelaitoksissa. Kyselyn viitekehyksenä sovellettiin ISO 31000 -standardia ja kyselyn tuloksia on käsitelty kyseisen standardin jäsenyyksen mukaisesti jakamalla ne riskienhallinnan periaatteisiin, puitteisiin ja prosesseihin.

Kysely lähetettiin 159:lle virastolle, rahastolle ja liikelaitokselle. Kyselyn vastausprosentti oli 69.

Kyselyn tulosten perusteella voidaan todeta, että riskienhallinnan periaatteiden määrittely virastoissa on melko hyvällä tasolla. Riskienhallinnan periaatteet on määriteltä pääosin dokumentoidusti ja suuri osa virastoista on laatinut myös erilliset riskienhallintapolitiikat sekä riskienhallinnan toimintasuunnitelmat. Lisäksi virastot ovat pääosin määritelleet systemaattiset, ylimmän johdon vahvistamat menettelyt riskien käsittelyyn. Vastausten perusteella havaittiin, että riskienkäsittelysuunnitelmat on dokumentoitu enimmäkseen osittain.

Vaikka suuressa osassa virastoja riskienhallinnan yleisen tason vastuiden määrittely vaikuttaa olevan hyvällä tasolla, riskeihin liittyvien toimenpiteiden käsittely on vastuutettu suurimmassa osassa virastoja enimmäkseen osittain.

Virastot ovat myös tunnistaneet ja dokumentoineet omaan toimintaansa liittyviä riskejä. Riskitietoa ei kuitenkaan kaikin osin hyödynnetä johtamisessa. Vastausten perusteella riskienhallinta näkyy virastojen johtamisjärjestelmässä ja johdon toiminnassa pääosin tyydyttävästi.

Riskeistä raportointi virastoissa on myös melko hyvällä tasolla. Riskeistä raportoidaan virastojen sisällä ja ohjaaville ministeriöille systemaattisesti. Raportoinnissa ei kuitenkaan pääosin sovelleta yhtenäisiä malleja ja raportoinnin muoto vaihtelee.

Virastoissa on tunnistettu tarve virastotasoa laajemmille hallinnonalatasoisille, poikkihallinnollisille tai koko valtionhallintoa koskeville riskienhallinnan menettelyille.

Kyselyn tavoitteena, riskienhallinnan järjestämisen nykytilan selvittämisen lisäksi, oli tuottaa tietoa myös vastaajien tarpeisiin. Vastaajat voivat hyödyntää kyselyn tuloksia vertaamalla oman organisaationsa nykytilaa muiden virastojen nykytilaan ja tunnistaa näin kehittämiskohteita. Tämä tuotiin myös vastauksessa annetuissa palautteissa esiin.

Valtiovarainministeriön asettama työryhmä

Valtiovarainministeriö asetti 21.4.2020 työryhmän jonka tehtävänä on

- Valmistella ehdotukset valtioneuvostotasaisen riskienhallinnan keskeisimmistä tavoitteista, toimintatavoista ja rajauksista
- Valmistella ehdotukset hallinnonalatasaisen ja virastotasaisen riskienhallinnan yhteensovittamisen periaatteista.
- Valmistella ehdotukset tarkoituksenmukaisista tavoista ohjata, vastuuttaa ja organisoida valtioneuvostotasaisista riskienhallintaa.
- Valmistella tarvittavat ehdotukset jatkotyöksi.

Työryhmässä edustettuina ovat valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, ympäristöministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, kansaneläkelaitos sekä digi- ja väestötietovirasto.

Työryhmä on kuullut valtiontalouden tarkastusviraston, Suomen riskienhallintayhdistyksen, oikeusministeriön ja valtioneuvoston kanslian asiantuntijoita.

Työryhmä antaa raporttinsa 18.12.2020 mennessä.